

မြန်မာ စကားစုံ

အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ နှစ်ဘာသာ

Myanmar **P**roverbs

Myanmar Proverbs

Text by

Lu Zoe (San Lwin)

[1996]

၏

အင်္ဂလိပ် - မြန်မာ နှစ်ဘာသာ စကားပုံ

စာအုပ်ထဲမှ စာများအားအလုံးကို ပြန်လည်၍ Ebookအသွင်ဖြင့်

ပြုလုပ်ထားပါသည်

“ခွင့်ပန်လွှာ”

မြန်မာစာပေ၊ ပြန်ပွားစေဟု၊ စေတနာသက်တန်၊ ဖြန့်ကာလင့်လျက်၊ စာပေအစုစု၊ ပညာရှင်တို့၊
ဖော်ပြအပ်ထား၊ ကျမ်းစာများစွာ၊ ကိုးကားယူငင်၊ ဖော်ပြအပ်သည်၊ ကျွန်ုပ်ခွင့်ပန်၊ တောင်းခံပါ၏။
ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ နောင်တွင်မမေ့၊ သမိုင်းတင်ရစ်ပေ၊ နောင်လာနောင်သား၊ အကျိုးများစွာ၊ ဖြစ်ထွန်းလျက်ကို။

{ဇောင်း}

- အရင်းစစ်တော့ အမြစ်မြေက
- The roots of a plant may be tracked down to the soil.

- အစကောင်းမှ အနှောင်းသေချာ
- Only a job well begun is certain of being well done.

- အသီးတစ်ရာ အညှာတစ်ခု
- One hundred fruit from a single stem.

- ကောင်းမှန်းသိ သာအိတပိုစို
- He keeps drooling about it from the time he had a taste of it.

- ပျားတစ်စက်ကြောင့် ပြည်ပျက်
- A drop of honey brings destruction to a kingdom.

- အမှိုက်ကစ ပြဿဒိမီးလောင်
- Beginning from a trash fire, a palatial building was burnt down.

- အမေးကျွဲကျောင်း အဖြေဘုရားလောင်း
- A cowherd's query might require an answer from a Buddha to be

- ပါးစပ်ပါ ရွာရောက်
- If you have a mouth you can reach the village of your destination.

- မသိလျှင်မေး မစင်ဆေး
- Ask if you not know, wash if is not clean.

- မေးပါများစကားရ သွားပါများခရီးရောက်၊ မအိပ်မနေအသက်ရှည်
- Keep on asking and you'll get your answer,
- Keep on going and you'll make progress,
- Keep wakeful nights and you'll live long.

- လူပြောမသန် လူသန်မပြော
- The strong keep silent while the voluble are weak.

- ဆိတ်ဆိတ်နေ ထောင်တန်
- Keeping silent is worth a thousand.

- ဒီအက္ခေ့ ဒီတက်နဲ့လှော်၊ ဟိုအက္ခေ့ ဟိုတက်နဲ့လှော်
- Keep changing paddles at every bend in the stream.

- ဆပ်ပြာကောင်းလို့ အခေါင်းပေါင်းဖြူ
- The turban is pristine only because the soap is good

- စိန်နားကပ်ရောင်ကြောင့် ပါးပြောင်
- Her cheeks glow by virtue of her diamond earrings sparkle.

- ရေစီးတစ်ခါ ရေသာတစ်လှည့်
- Strain against the current sometimes and be under easy sail in calm waters oftentimes.

- ဆင်းရဲတစ်ခါ ချမ်းသာတစ်လှည့်
- Misery alternates with well-being.

- သစ်တုတ်မြင့်တုံ မြက်မြင့်တုံ
- The tree-stump and the grass come into prominence by turn.

- ပုံလုံတစ်လှည့် ငါးဖျံတစ်လှည့်
- The bonlon fruit and the mudskipper are on top of each other by turn.

- မှန်းကင်းတစ်လှည့် ထင်းတစ်လှည့်
- A gilded pinnacle once, now relegated to the wood-pile.

- ပေဖြစ်လျှင်ခံ တူဖြစ်လျှင်နှံ
- Grin and bear it when you are the anvil and dish it out when you are the hammer.

- အနှစ်တစ်ရာ မနေရသော်လည်း အမှုတစ်ရာကြုံရ
- Even though you may not live a hundred year, you can expect a hundred problems coming your way.

- သေတစ်နေ့၊ မွေးတစ်နေ့.
- There's a day to be born and a day to die.

- ကြာလေကောင်းလေ ဟောင်းလေသစ်လေ
- Improving with the passage of time, the older they become the newer their currency.

- နွားပျိုသန်လှ နွားအိုပေါင်ကျိုးသလောက်ရှိ
- A young bull can at best match the strength of a lamed old bull.

- ခွေးရှူးကောင်းစား တစ်မွန်းတည့်
- A rabid dog's day lasts but a noon.

- သက်ကြီးစကား သက်ငယ်ကြား
- The words of elders are passed down to the younger generation

- ရှေးကလူမျိုး ဆိုလမ်းရိုး စာရိုးမမည်ရာ
- Quoting the words of ancients is not plagiarism.

- မရွယ်ဘဲ ဖော်ကဲမင်းဖြစ်
- Sawke becomes king without aspiring to the throne.

- ထန်းသီးကြွေခိုက် ကျီးနင်းလိုက်
- The Palmyra nut falls just as a crow alight on it.

- အမောင်လည်းရောက်၊ ငါ့နွားလည်းပျောက်၊ မောင့်ကိုနွားရိုး ငါမယိုး
- Though i do not accuse you of stealing my cow, it disappeared just after you arrived,

- လမ်းဆုံးလျှင် ရွာတွေ့.
- Follow any path and you'll come to a village at the end.

- မြွေမှန်လျှင် တွင်းဝင်ဖြောင့်
- Any snake will straighten out on entering its hole.

- ကျောက်စောင်းထက် ရေစောင်းထက်၊ ရေစောင်းထက် လေစောင်းထက်
- The cutting edge of water is sharper than that of jagged rock, but the wind is keener than water.
- ဥတုရာသီ တောကိုမှီ
- Climate depend on forests.
- အိမ်လာ ယာဆုတ်
- When houses appear cultivation retreats.
- ရေ နိမ့်ရာစီး၊ မီး မြင့်ရာလောင်
- Water flows down, flames reach upwards.
- သံကိုသံဖျက် သံချေးတတ်
- Iron destroys itself through rusting.
- တစ်ရွာမပြောင်း သူကောင်းမဖြစ်
- A person does not achieve noble status without leaving his own village.
- ချောင်းကိုပစ်၍ မြစ်ကိုရှာ၊ ရေသာများ၍ ငါးမတွေ့
- Leaving the stream to fish in the river, there is water in abundance but no fish.
- သေချင်တဲ့ကျား တောပြောင်း
- A tiger which moves on to another jungle is courting death.
- အလျင်လို လမ်းအိုလိုက်
- Best follow the known route if you are in a hurry.
- ကျားကြောက်လို့ ရှင်ကြီးကိုး၊ ရှင်ကြီးကျားထက်ဆိုး
- Seeking refuge with the lord of spirits on account of the tiger, it turns out that the lord is worse than the tiger.
- နောက်လာတဲ့ မောင်ပုလဲ ခိုင်းဝန်ထက်ကဲ
- The newcomer Maung Pale is worse than the old chief of the shield corpsmen.

- တစ်မင်းပြောင်းမှ တစ်မင်းအကြောင်းသိ
- One appreciates the previous lord, only after a newcomer has succeeded him.

- အလျင်ဘုန်းကြီးတစ်ချက်ခေါက် နောက်ဘုန်းကြီးနှစ်ချက်ခေါက်
- Where the previous monk give a rap, the new monk gives tow.

- ဖွတ်မိကျောင်းဖြစ် မြစ်မချမ်းသာ
- It bodes ill for a river when a monitor lizard turns into a crocodile.

- ဖက်ပေါ်ဆူးကျဖက်ပေါက်၊ ဆူးပေါ်ဖက်ကျ ဖက်ပေါက်
- Whether a leaf falls on a thorn or a thorn on a leaf, the leaf is torn.

- ပုထုဇ္ဇနော ဥပ္ပတ္တကော
- All mortals are prone to some form of aberration.

- ပွဲမင်းလည်းငွေမှား သမားလည်းသားသေ
- The assayer misanalyzes silver and the son of a physician dies.

- မမှားသောရှေ့နေ မသေသောဆေးသမား
- (There is no) Lawyer who never makes a slip of the tongue (nor) physician who never has a death on his charge.

- ပညာရှိသတိဖြစ်ခဲ
- Even pundits are bound to slip sometimes.

- ပတ္တမြားတော်ဝင် ဂေါ်မစင်
- A ruby fit for a king but not entirely flawless.

- ကြက်ကန်းဆန်အိုးတိုး
- The blind cock bumps into the rice bin.

- ကံကောင်းတဲ့ကျား သွားရင်သမင်တွေ့
- The lucky tiger runs smack into a deer while going about his own way.

- စားရက်ကြံ့ မုတ်ဆိတ်ပျားစွဲ
- Destined to feast on honey, bees swarm on his beard.

- ကုသိုလ်ဖန် ဝိမာန်အသင့် ဘုံအသင့်
- Past merit provides him with a manor in the (celestial) abode.

- ကံမရှိ ဉာဏ်ရှိတိုင်းမွဲ
- Lack of past merit consigns a person to a life of poverty, however resourceful he may be.

- ကံဆိုးမသွားရာ မိုးလိုက်လိုရွာ
- Rain follows the unlucky maid wherever she goes.

- နှုရာဝဲစွဲ လဲရာသူခိုးထောင်း
- Eczema develops on top of leprosy and a knave pummels him where he fell.

- မြေပူရာ ကင်းမှောင်
- Scorpions infest a place already rampant with snakes.

- ဘူးလေးရာ ဖရုံဆင့်
- Plump a pumpkin down here it is groaning under the weight of gourds.

- တစ်ပူပေါ် နှစ်ပူဆင့်
- Be inflicted with one torment upon another.

- ကံကိုယုံ၍ ဆူးပုံမနှင်းရာ
- Don't tread on a pile of thorns just because you think you are in luck.

- ကျားရဲရာ ကြမ္မာမယိုးသာ
- Fate is not to be blamed where there is a rampant tiger.

- စကားခြောက်ခွန်း လူ၌ထွန်း၊ လေးခွန်းကိုယ် နှစ်ခွန်းတည်
- Of six kinds of discourse among man, discard four and abide by tow.

- မပြေးသော် ကန်ရာရှိ
- Even though you deny running, the thrust of your toe-prints tell a different story.

- ပညတ်သွားရာ ဓါတ်သက်ပါ
- What a word signifies has a way of becoming fact.

- ရေးတော့အမှန် ဖတ်တော့အသံ
- Pronunciation of a word and its correct spelling may differ.

- ပါဠိတစ်ချက် အနက်ဆယ်ထွေ
- One word may have ten shades of meaning.

- ဒေါင်ဒေါင်မြည်မှ အိုး၊ သုံးလွန်းတင်မှ ကြိုး၊
- An earthen pot mush ring and a rope made with there plies of string.

- ကြောင်ရုပ်ဖြစ်စေ ကြွက်သေတာလိုရင်း
- Even a toy cat will suffice if it can kill mice.

- တံငါကို ပိုက်ထိုးသင် မှဆိုးကို သားထိုးသင် {မလုပ်အပ်}
- Show the fisherman how to mend nets or the hunter how to butcher game.

- မိကျောင်းမင်း ရေခင်းပြ ဘုန်းကြီးစာချု {မလုပ်အပ်}
- Demonstrate aquatics to a crocodile king or lead a monk in the recitation of scriptures.

- ငါးသိုင်းများ ဟင်းဟုံ
- Too much carp cloy the dish

- တန်ဆေး လွန်ဘေး
- Healthful when taken in moderation, harmful when taken in excess.

- မလျှော့မတင်း စောင်းကြိုးညင်း
- Tune the harp strings neither too taut nor too slack.

- စိန်အမှောင် ကြောင်အလင်း
- A diamond's sparkle is best appreciated in the gloom, and the cat-eye's chatoyancy in the brightness.
- မြင်းအုန်းခွံ၊ ကျွန်ကုလား၊ မယားတောသူ
- A bay for a steed, an Indian for a servant and a country girl for a wife.
- မရှိဝမ်းစာ ရှိတန်ဆာ
- Personal adornment in affluent times and provender for a rainy day.
- နေ့ပြော နောက်ကြည့် ညပြော အောက်ကြည့်
- During day time look behind, at night look below.
- လှေအဆင်း မြင်းအတက် {သတိထားရန်}
- When stepping off a boat or mounting a horse.
- နေပူမိုးရွာ သူခိုးလာ
- If it rains while the sun is shining beware of prowlers.
- အသွားမတော် တစ်လှမ်း၊ အစားမတော် တစ်လှတ်
- A single false step or a mouthful of something that disagrees with you (is all that is needed to land you in trouble)
- ဆေးလည်းအစာ အစာလည်းဆေး
- Medicine and nutrition are one and same.
- အနာမသိ ဆေးမရှိ
- No remedy can be prescribed for an illness yet undiagnosed.
- အာရောဂျ် ပရမံလာဘ်
- Health is a boon of the first magnitude.
- ဝမ်းတစ်လုံးကောင်း ခေါင်းတစ်လုံးမခဲ
- Healthy bowels keep headache away.

- မျက်စိမှာရေ၊ နားမှာဆီ၊ ဒန္တီမှာဆား၊ ဝမ်းမှာခါး
- Water for the eyes, oil for the ears, salt for the teeth and bitter substances for the stomach.

- အသားတွင်ဝက်၊ အသီးတွင်သရက်၊ အရွက်တွင် လက်ဖက်
- Pork among meat, mango among fruit and tea among the leaves.

- ပုစွန်အကွေး ငါးအနွေး
- A prawn is done when it begins to curl and a fish when it is warm.

- တောဆူမှ မြို့ဝ
- A town is well fed only when the countryside prospers.

- ကုန်ပေါ်မှာ မြွေငန်း ရေမှာ ရေတန်း
- Beware the king cobra on land and the portugese man-of-war at sea.

- ကုန်းမှာမြွေပွေး ရေမှာငါးရွေး
- Beware of the viper on land and the giant cat-fish (*Mystus gulio*) in the river.

- ကြိုးကြာရေမသောက် ဗျိုင်းအောက်လင်မနေ
- A crane does not drink water and the pond heron does not take a husband.

- လက်ပံဖူးချိန် ခွေးရှူးချိန်
- Dogs turn up rabid when the silk cotton begins budding.

- ပေးတစ်သီး ကျီးတစ်သား
- The corypha palm fruits and crows brood but once.

- ငှက်ပျောတစ်နိုင် သားတစ်ထိုင်
- A bunch of bananas is ripe and fit, when baby learns to sit

- တမာလည်းန ကျေးလည်းဥ
- Parakeets begin nesting when the neem (*Azadirachta indica*) starts budding.

- တမာလည်းသီး ကျေးလည်းကြီး
- When the neem starts fruiting parakeet (fledgelings) reach maturity

- မုဆိုးလသာ တံငါလမိုက်
- A moonlit night for a hunter and a new moon night for a fisherman.

- ချိုးကူလျှင် ယာ၊ ခွေးအူလျှင် ရွာ
- A cooing dove is a sign of cultivation, a howling dog a sign of habitation.

- လမ်းမသိ ခွေးနောက်လိုက်
- If you are lost, follow a dog.

- မသာတစ်ခေါက် ကျောင်းဆယ်ခေါက်
- A trip to a funeral is worth ten to monasteries.

- ညောင်းသီးလောက်လှူ ညောင်ပင်ကြီးလောက်ရ၊ ညောင်ပင်ကြီးလောက်လှူ ညောင်သီးလောက်ရ
- A pipal fruit's worth of charity might bring a pipal tree's worth of merit, while a pipal tree's worth of charity might result in a pipal fruit's worth merit.

- ကုသိုလ်တစ်ပဲ ငရဲတစ်ပိဿ
- Incur a load of sin for a smidgen of merit.

- ပျားဖွပ်သားထိုး၊ မယားခိုး၊ မုဆိုးတံငါ ပယ်လေးရွာ
- Those who gather beehives,
- slaughter animals. seduce other men's wives,
- hunters and fishermen are headed for the four nether words.

- ဆင်ဖြူတော်ဝင်မှာ ချည်တစ်ခင်နှင့်ကျိန်းကျေ
- The prospect of receiving a magnificent white elephant has been averted by getting a ball of white yarn instead.

- ကျိန်စာဝ၍ လူလှသည်
- I'm in the bloom of health been cursed roundly.

- မုန်းတင်းပြောလျှင် တိုက် ချစ်တင်းပြောလျှင် ဇိုက်
- An unknowing object of censure stumbles, an unknowing of adulation nods off to sleep.

- မရောင်းဖြစ်ရင် ခုံတိုင်လည်၊ မဝယ်ဖြစ်ရင် စရန်ရှုံး
- If the seller breaks the deal he pays twice the amount of earnest money, and if the buyer does so he forfeits the earnest money.

- မလှူတတ် ဈေးရောင်း
- If you cannot afford a charitable occasion yet, be a charitable shopkeeper.

- မရှိတောင်းတ ရှိကြောင့်ကြ
- Longing for things yet unpossessed and worrying when they are in hand.

- အနီးတစ်ရှဉ်း အဝေးဆယ်ရှဉ်း
- A pair of bullocks at hand is worth ten far away.

- တောင်းမှာအကွပ် လူမှာအဝတ်
- As the rim makes a basket, clothes make a man

- အနေစုတ်ပေမဲ့ ရွှေထုပ်တဲ့ မြပဝါ
- A shabby green scarf which holds pure gold.

- ရွှေမရှိတဲ့ဘုရား လူမရှိသေ
- Pepole do not worship at a stupa devoid of gilding.

- ရွှေကျောင်းပြောင်ပြောင် ဝမ်းခေါင်ခေါင်
- Living in a gilt monastery but on an empty stomach.

- နေတော့ယဉ်ထောင် စားတော့ချဉ်ပေါင်
- Live in a plank-walled house but subsists on roselle leaves.

- မိန်းမကောင်း ပန်းပန် တစ်ပွင့်တန်
- A decent woman wears a single flower in her hair.

- ကြိုက်မရှက်၊ ငိုက်မရှက်၊ ငတ်မရှက်
- There is no sense of shame when one is infatuated, drowsy or famished.

- လှော်ကား ဝန်တင်
- Haul cargo with the royal barge.

- အမြင်မတော် ဆင်တော်နဲ့ ခလောက်
- As incongruous as the royal elephant wearing a cow-bell.

- ကြွက်နားရွက် ဝက်တပ်
- Put hog's ears on a mouse.

- အမေကျော် ဒွေးတော်လမ်း
- Long for the aunt instead of his now mother

- ဆင်ချည်သောကြိုး ကြက်ချည်သော်မမြဲ၊ ကြက်ချည်သောကြိုး ဆင်ချည်သော်မခိုင်း
- An elephant's tether will not fit a rooster just as a leash for the rooster will not hold an elephant.

- ကွန်လက်လေးသစ်နှင့် ငါးစင်းကို အုပ်၍ မမိနိုင်၊ ကွန်လက်သည်းကွင်းနှင့် ငါးကြီးပစ်၍ မရနိုင်
- A minnow cannot be caught with a wide-meshed net nor a large fish with a narrow-meshed casting net.

- စာဥ ဒေါင်းအုပ် ဒေါင်းဥ စာအုပ်
- A peahen may brood sparrow eggs but a sparrow cannot brood peahen eggs.

- ကြောင်အို ကြွက်မလေး
- Mice do not heed an ageing cat.

- သုံးထမ်းပိုးကျမှ အရွှသင် { အသုံးမဝင်တော့ချိန် }
- Teaching a bullock to prance when it has gone through three yokes.

- ရွေးအိုမှ လက်ပေးတင် {အသုံးမဝင်သောအရွယ်}
- Teach an old dog to offer his paw.

- ဓါးကိုဖျက် ဝါးမျက်၊ လူကိုဖျက် အရက်
- Bamboo nodes ruin a blade, drink destroys a man.

- ထန်းရည်မူးတော့ ကျွဲခိုးပေါ်
- Getting drunk on toddy, he reveals the theft of a water-buffalo.

- မလုံတဲ့ အိုး တုတ်မိုးရုံနဲ့အာ
- Just brandish a stick, and a pot with an ill-fitting lid gapes.

- ပျော်ပျော်နေ သေခဲ
- A carefree attitude keeps death at bay.

- ကချင်လျက် လက်ကျိုး
- Suffer a broken arm when one wants to dance.

- လင်လိုတုန်း နားပဲ့
- Suffer a torn ear just as one hankers after a husband.

- ငါးရိုးမျက် လက်တို
- Troubled with a fishbone getting lodged in the throat and fingers that are too stubby.

- အူမတောင့်မှ သီလစောင့်နိုင်မည်
- The precepts are better followed when the gut is full.

- ထမင်းအသက် ခုနှစ်ရက်၊ ရေအသက် တစ်မနက်
- A meal sustains us seven days and a drink of water, one morning.

- ဆန်စဉ်ရာ ကျည်ပွေ့မလိုက်နိုင်
- The pestle cannot go after scattered grains of rice.

- လက်ခုပ်တွင်းက ရေ၊ သွန်လိုသွန် မှောက်လိုမှောက်
- Like water in his cupped hand, he can either throw it away or spill it.

- နောင်ခါလာ နောင်ခါဈေး
- Come tomorrow and prices tomorrow might bring.

- တစ်တက်စားလည်း ကြက်သွန်၊ နှစ်တက်စားလည်း ကြက်သွန်
- What's the difference between eating one clove of garlic and two.

- ကျားသနားမှ နွားချမ်းသာမည်
- A cow will be spared only if the tiger takes pity.

- မချစ်သော်လည်း အောင့်ကာနမ်း၊ မနမ်းသော်လည်း ပင့်သက်ရှူ
- Even though no feelings of love stir you, steel yourself and give a kiss, or failing that take a sharp intake of breath.

- ပျော်ရာမှာမနေရ တော်ရာမှာနေရ
- Stay not where your heart is, but where it befits you.

- ကိုယ်ရေးကြုံက သက်လုံကောင်း
- A personal crisis improves ones' stamina.

- သေကံမရောက် သက်မပျောက်
- Anyone not fated to die yet will escape death (no matter how close a shave it is)

- အမှည့်တဝင်းဝင်း အကင်းတဖြိုက်ဖြိုက်
- Ripened fruit glow on their stalks while young fruit an falling off.

- ဘယ်သူတရားပျက်ပျက် ကိုယ်မပျက်စေနှင့်
- Even though others lose their integrity, do not lose yours.

- ပညာရှိတွေးကြည့်လျှင် ပြေးကြည့်သည်ထက်မှန်
- A wise man's guess is better than an eyewitness account.

- လက်ဖက်ကောင်းစားလိုလျှင် ပလောင်တောင်တတ်နှေးစေ
- If you want fine pickled tea, let the picker climb the mountainside slowly.

- အချိန်တန် နွားပိန်ကန်လိမ့်
- Old spindle shanks will kick when the right time comes.

- အရိပ်မလာခင် နေပူကစောင့်
- Wait in the sun for the shade to come.

- ဥစ္စာကံပေ မရေသေး၊ နှောင့်နှေးဗျာပါ မရှိရာ
- Do not be anxious if fortune has not favoured you yet.

- ဖြစ်သမျှအကြောင်း အကောင်းချည်း
- Whatever what may have happened is for the best.

- လူမသေ ငွေမရှား
- As long as one breathes there is no dearth of money.

- သန်းခေါင်ထက် ညဉ့်မနက်နိုင်
- The night cannot get darker after midnight.

- ငကန်းသေ ငစွေပေါ်လိမ့်မည်
- If blind were to die squint will appear (and take over)

- အရက်ပြတ် ခွက်ကပ်နဲ့မှူး
- Get drunk on heeltap if there is no liquor to be had.

- ရွှေရိုးလို. မိုးကြိုးပန်
- Said to tire of gold earrings and wears gilt instead.

- မီးများမီးနိုင် ရေများရေနိုင်
- If fire is in force, fire prevails and if water is in force. water prevails.

- ငှက်ပျောပင်စိုက် မိလိုက်ဘပါ
- A banana plantation once established, becomes a family concern for generations.

- စကားနည်း ရန်စဲ
- Keeping quiet ends a dispute.

- စိုင်ကော်လို. ချုံပေါ်ရောက်
- Be ensconced on a bush only because a wild ox had tossed him there.

- ကျောချမှ ဓားပြမှန်းမသိ
- Only when he hit me on my back did i realise that he was a brigand.

- ဘုရားမှတ်လို၊ ကိုးကွယ်ပါတယ်၊ ဖွတ်ထွက်မှ တောင်ပိုမှန်းသိ
- Only when a monitor lizard peeked out did i know that it was a termite mound and not the stupa i had worshipped in mistaken belief.

- ကိုယ်ထင် ခုတင်ရွှေနန်း
- A lowly pallet becomes a golden palace in one's imagination.

- ကိုယ့်ငါးချဉ် ကိုယ်ချဉ်
- Praise your own pickled fish.

- ထန်းပလက် နတ်ရုပ်ထင်
- Mistake a palmyra leaf stalk for an angelic figure.

- ဥပါဒိန်ကြောင့် ဥပါဒိရောက်
- Fixation on superstitious fears bring on their realization.

- ခံဆူးခံချွန်၊ ဆီးဆူးဆီးချွန်
- The caraunda and jujube trees sharpen their thorns themselves.

- အရိုးကို အရွက်မဖုံးစေနှင့်
- Do not let the leaf hide the stalk.

- ကြက်မှာအရိုး လူမှာအမျိုး
- A fighting cock has its pedigree and man his ancestry.

- ဆင်စွယ်မှန်လျှင် ပိုးမစား
- There are no wormholes in genuine ivory.

- ပတ္တမြားမှန်လျှင် နွံမှာနစ်သော်လည်း မညစ်
- *ပတ္တမြားမှန်လျှင် နွံမှာနစ် ကို တစ်ချို့က ပတ္တမြားမှန်လျှင် နွံမနစ် ဟု သုံးကြပါသည်
- Mud cannot stain a real ruby.

- ဖြစ်မည့်ခွေး အမွေးတခြား
- A dog which shows promise has a distinctive coat.

- လူချင်းတူသော်လည်း အသက်ရှူချင်းကွဲ
- Men are outwardly similar but have different ways of breathing.

- မျက်စိအကျင့် ဝမ်းအချင့်
- Cultivate the habit of sleeping and eating moderately.

- ရဲဘော်မသေ သေသော်ငဲ့မလား
- The brave do not die, and when they do, do not head for hell.

- မရဲသော်လည်း ပြေးခဲစေ
- Even when you don't feel brave, do not run away precipitately.

- လှေခွက်ချည်းကျန် အလံမလှဲ
- Keep the battleflag flying even when there is nothing but the bare hull left.

- သေမြေကြီး ရှင်ရွှေထီး
- Death may consign one to dust, but survival means the golden umbrella

- တစ်ယောက်ကောင်းက တစ်သောင်း ဗိုလ်ခြေ ညက်ညက်ကြေ
- One stalwart can utterly annihilate a host of ten thousand.

- ကြောက်လျှင် လွဲ၊ ရဲလျှင် မင်းဖြစ်
- Boldness puts a man on the throne, timidity makes him miss the chance.

- စစ်မရောက်မီ မြားကုန်
- Claims to have expended arrows before the battle has been joined.

- ငိုတတ်သည့်ကလေး နို့စို့ရ
- The child who cries gets to suckle.

- ဆရာလွတ်တော့ ရိုင်း၊ မျဉ်းလွတ်တော့ ကိုင်း
- Lack of ruled lines result in skewed writing, lack of supervision in an uncouth stripling.

- အကွပ်မရှိသည့်ကြမ်း ပရမ်းပတာ
- Flooring without curbs soon goes awry.

- ကြက်ကောင်း ကြီးမကွာ
- Never leave a good fighting cock unleashed

- အသံသာရှိ အဆန်မရှိသည့် သင်္ကြန်အမြောက်
- A new year day cannon, all noise and no projectile.

- ကျားမရဲ တစ်၊ လူမရဲ ဟစ်
- A frightened tiger mewls "tit", a frightened man rants.

- မပြည့်သည့်အိုး ဘောင်ဘင်ခတ်
- Water sloshes about in a half-filled pot.

- ကျားသေမှ လူစွမ်းကောင်းပေါ်
- The hero turns up only after the tiger is dead.

- သူရိုးပြေးမှ ထိုးကွင်းထ
- His tattoo marks take effect only after the thief has fled.

- မရဲဘဲနှင့် ကျွဲပြစ်
- He mounts a husky water-buffalo without having the guts to ride it.

- ခွေးလှေးခုန်၍ ဖုန်မထ
- A hopping dog-flea does not raise dust.

- စပါးနံ အဆန်ပြည့်၍လုံ့. လူကုံထံ မာန်လျော့၍လုံ့.
- Mature ears of rice hang low, mature people take an unassuming pose.

- မြစ်ကြီးတော့ ရေစီးသာ
- A big river flows serenely.

- ပညာရှိအမျက် ပြင်မထွက်
- A learned man does not let his temper show.

- အလှူရှင်မှန်းသိအောင် မလှောင်တိုင်တတ်
- Don't shin up the pavilion post to show who the donor is.

- ဆရာမှန် အလံမစိုက်နှင့်
- Do not plant a banner if you are truly a master.

- ရှိတ်ချိတ်ချင်းမှ ရှိတ်လို့ရ
- Only a hook gets entangled with another hook.

- ဖြေဖြေချင်း ခြေခြေ
- Only a snake sees the moves another snake will make.

- အပွေးမြင် အပင်သိ
- One can determine the tree from it's bark.

- အရိပ်ပြ အကောင်ထင်
- Know what it is from seeing it's shadow.

- ခရီးတွင်လို့ ရွာစဉ်မသိ
- Getting there without knowing the villages along the route.

- မြင်းစီးလို့မှ အထီးမှန်း အမမှန်းမသိ
- Riding a horse without knowing whether it is a stallion or a mare.

- မသိခေါက်ရက် အဝင်နက် * မသိခေါက်ရက် အဝင်နက် ကို တစ်ချို့က မသိခေါက်ခက် အဝင်နက်ဟု အသုံးပြုကြသည်။
- An oblivious attitude deepens the wound.

- မသိမမူ ဂူမမြင်
- In an unheeding moment one even fails to notice a cave temple.

- မရှိတာထက် မသိတာခက်
- Crassness is worse than poverty.

- မျက်စိကန်း တစ္ဆေမကြောက်
- The blind do not fear ghosts.

- **ပိုးဖလံမျိုး မီးကိုတိုး၊ ကိုယ်ကျိုးနည်းလှသည်**
- A moth is drawn to a flame to its own detriment.

- **ငါ့လှေငါထိုး ပဲခူးရောက်ရောက်**
- I'll pole my boat to Bago or wherever i like.

- **ငါ့မြင်းငါစိုင်း စစ်ကိုင်းရောက်ရောက်**
- I'll ride my horse to Sagaing or wherever i have a mind to go.

- **အမေမှာသည့် ဆန်တစ်ခွဲ သုံးစိတ်နှင့်မလဲ**
- Since his mother had told him to barter it for half a bushel of rice he would not do it for three pecks.

- **ထုလေမာလေ ငါးဖယ်တေ**
- A fillet of featherback that get tougher with each pounding.

- **ငါးကြော်မကြိုက် ကြောင်မိုက်**
- It is a stupid cat that spurns fried fish.

- **အိုက်တွေ့လိုမှ မလူး၊ ကျွဲရှူး**
- It is a fool of a water-buffalo that passes up a mudhole without taking a wallow.

- **ထောင်တန်သည့်စကား ရယ်ပေါ့**
- Frivolity demeans serious talk.

- **ဂါထာ လူတိုင်းပေး၊ တေးဖြစ်**
- Sacred verses divulged to all and sundry become commonplace ditties.

- **ကလိန်စေ့ ငြမ်းဆင်**
- Raise scaffolding on a nicker seed.

- **တစ်ဆိတ်တစ်အိတ်လုပ်**
- Blow up a pinch into a whole bagful.

- **ကြက်တူးရွေးက တော်တော်၊ မယ်ဘော်က ကဲ**
- Mae Baw makes too much of her rather unremarkable parrot.

- ပါးစပ်ကဘုရား ဘုရား၊ လက်ကကားရား ကားရာ
- His hands make lecherous moves while he intones "Buddha, Buddha"
- မမြင်ဖူး မူးမြစ်ထင်
- Never having seen a canal before he mistakes it for a river.
- ခွေးဦးကောက် ကျည်တောက်စွပ်သလို
- Trying to straighten a dog's tail by putting it in a bamboo tube.
- သံပုရာသီးလို ကြီးလေ ချဉ်လေ
- Like lime, the older he gets the more ascerbic he becomes.
- ဝါးဆွေးကို ချွန်၍ မထက်
- You cannot sharpen rotten bamboo to a point.
- မောင်မောင်ဆိုလေ ထီးရိုးရှည်
- Accost him like a prince and he keeps lengthening his umbrella shaft.
- နှုတ်ချို သျှိုတစ်ပါး
- Polite speech is an auspicious thing.
- စကား စကား ပြောပါများ၊ စကားထဲက အတိပြ
- A person's true colours are revealed when he gets carried away.
- အသံကြောင့် ဖားသေ
- The croaking of a frog leads to its death.
- ဆိုခဲစေ မြဲစေ
- Say little and keep your word
- ကြမ်းကျွဲလျှင် နုတ်၍ရမည်၊ စကားကျွဲလျှင် နုတ်၍မရ
- A foot can be extricated from a crack in the floor but a verbal commitment cannot be retracted.
- ထွက်ပြီးတဲ့ ဆင်စွယ်၊ ဝင်တယ်လို့ မရှိ
- Elephants never retract their tusks.

- မင်းမှာသစ္စာ လူမှာကတိ
- Kings have their vows and men their promises (to keep).

- ပန်းသတင်း လေညှင်းဆောင်၊ လူသတင်း လူချင်းဆောင်
- Breezes spread the scent of flowers, people spread news about people.

- ကတိသစ္စာ တည်သောအခါဝယ်၊ ဩဇာလေးနက် ပေါ်စီတက်၍၊ နွယ်မြက်သစ်ပင် ဆေးဖက်ဝင်၏
- At a time when men were truthful and kept their word,
- every plant on this earth was blessed with medicinal properties.

- ကောက်သော် မစားလောက်၊ ဖြောင့်သော် စားမကုန်
- Crookedness yields scarce provender, straightness begets aplenty.

- နှုတ်ချိုလျှင် ချစ်၊ လက်တိုလျှင် ဖစ်
- Sweet talk beguiles, a closed fist repels.

- နှုတ်ကြီးလျှင် ခွာ၊ လက်ကြီးလျှင် လာ
- A big mouth repels, an open hand beckons.

- သီးချိန်တန်သီး၊ ပွင့်ချိန်တန်ပွင့်
- A plant should bloom and bear fruit when it is time to do so

- အိမ်ထောင်မှုဘုရားတည် ဆေးမင်ရည်စုတ်ထိုး ဤသုံးခု ချက်မပိုင်လျှင် နောင်ပြင်နိုင် ခက်သည့်မျိုး
- Marriage, building a pagoda and tattooing are three undertakings,
- which once embarked upon can be only altered with great difficulty later.

- အသွင်မတူ အိမ်သူမဖြစ်
- A soul unlike one cannot become one's helpmeet.

- ချစ်တိုင်းမညား၊ ညားတိုင်းမချစ်
- Not every couple who fall in love get married and not every married couple are in love with each other.

- ကြီးလျှင်မှီ၊ ငယ်လျှင်ချီ
- An older partner means someone to rely on, a younger partner is someone to carry in one's arms.

- ငါး ငါးသလောက်၊ မယား ဆံတောက်
- A hilsa for a fish and a damsel with a fringe-cropped hair for a wife.

- ယောက်ျားပဉ္စင်း၊ မိန်းမပုခက်တွင်း
- As the husband-to-be entered monkhood, his future wife should still be in a crib.

- သမားအိုစေ၊ မယားပျိုစေ
- Let a physician be old and a wife young.

- လင်းနဲ့ မယား လျှာနဲ့ သွား
- A husband and wife are like the tongue and teeth.

- နွားတစ်ဖက်ကောင်းသော်လည်း၊ ချောင်းမတက်နိုင်
- A cart cannot climb over a bank with only one of the yoke-metes pulling.

- စီးတဲ့ရေ၊ ဆည်တဲ့ကန်သင်း
- The incoming flow of water is collected by the dike.

- လင်ကွာမိန်းမ တသသ၊ လင်သေမိန်းမ တတတ
- A divorcee preens for the morrow, while a widow weeps in sorrow.

- သုံးကျောင်းပြောင်းသော ရှင်၊ သုံးလင်ပြောင်းသော မိန်းမ
- A monk who has changed three monasteries and a woman who has had three husbands.

- ကုန်ရှုံးလျှင် တစ်ခေါက်၊ လင်ကုန်ရှုံးလျှင် တစ်သက်လုံးမှောက်
- A bad deal means one write-off, a bad husband means a whole life written off.

- အကြင်ရှိမှ အချစ်၊ အမြစ်ရှိမှ အပင်
- Just as a plant has its roods, love is founded on tenderness.

- ချစ်ခြင်းအစ မျက်စိက
- Eyes lead the heart.

- ကြောင်ခံတွင်းပျက်နှင့် ဆက်ရက်တောင်ပံကျိုး
- Like a recuperating cat and a mynah with a broken wing.

- မစွမ်းရင်းကလည်းရှိ၊ ကန်စွန်းခင်းကလည်းငြိ
- Like a cripple caught in a bed of water-convolvulus.

- အိုးချင်းထား အိုးချင်းထိ၊ ကြိုးချင်းထား ကြိုးချင်းငြိ
- Earthen pots will touch each other if kept together and ropes get entangled likewise.

- ငယ်ကချစ် အနှစ်တစ်ရာ မမေ့သာ
- Old flames glow undimmed for a hundred years.

- စောင်ဖြူခြံခြံမလုံ၊ မေတ္တာခြံမှ လုံသည်
- A white rug is no substitute for love's mantle in keeping one snug.

- ပြည်ပန်းညို ချိုပါလျက် ဆားကဖျက်တယ်၊ တူနှစ်ကိုယ်ကြင်ပါလျက် ကြားကဖျက်တယ်
- Just as the vegetable soup is ruined by salt our love has been thwarted by busybodies.

- ချစ်စကို ရှည်စေ၊ မုန်းစကို တိုစေ
- Prolong friendship and curtail enmity.

- ခင်ရာဆွေမျိုး၊ မြိန်ရာဟင်းကောင်း
- Kith becomes kin just as the dish you relish is the choicest.

- ချစ်ခင်ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်းကား ကွေးကွင်းနောက်ဆုံး ရှိချေ၏
- Friendship and association inevitably ends in parting.

- ဒီပုတ်ထဲက ဒီပဲ
- The same kind of beans from the same bin.

- သူတော်ချင်းချင်း သီတင်းလွေ့လွေ့ ပေါင်းဖက်တွေ့
- Saintry people in pursuit of virtuous concerns seek each other's company.

- သမဏေနမဏော၊ ဝေါဏေနဝေါဏော
- Novice monks associate with other novices, cattle with cattle.

- တံငါးနားနီး တံငါ၊ မုဆိုးနားနီး မုဆိုး
- Affinity with fishermen makes one a fisherman, affinity with hunter makes one a hunter.

- **ငါးရံမတစ်ကောင်ကြောင့် တစ်လှေလုံးပုပ်**
- The whole boat stinks because of one barb.

- **အမြီးစားဖက် ခေါင်းစားဖက်**
- With one eating the head while the other takes the tail

- **ကြီးသူကို ရိုသေ၊ ရွယ်သူကို လေးစား၊ ငယ်သူကို သနား**
- Be courteous towards elders, respect your peers and treat the younger ones with kindness.

- **မဲနှင့်နီပါး အတူထား၊ နီပါး မဲစော်နံ**
- If you keep madder and indigo together, the smell of indigo will taint the madder.

- **ကြက်သွန်ချည်းနေ အကောင်းသာ၊ ငရုတ်သီးနှင့်ပေါင်းမှ အထောင်းခံရ**
- The onion was doing well on its own, but for associating with chillies it was pounded with the latter.

- **အရင်းလှဲ၊ အဖျားထင်းဖြစ်**
- The crown becomes firewood when the base is uprooted.

- **လက်သည်းဆိတ်တော့ လက်ထိပ်နာ**
- If the nail is pinched the fingertip is also hurt.

- **တစ်နွယ်ငယ် တစ်စင်ပါ**
- Pulling the vine will bring down the trellis as well.

- **ဈေးမတတ်ရွာအနှုန်း၊ ဆံထုံးမတတ် ရွာအလှေ**
- Pay according to local rates if you know not the price, imitate the local style if you are not sure how to coif your hair.

- **ရေလိုက် ငါးလိုက်၊**
- Just as the fish do, go along with the current.

- **အငယ်ကတည်းက မဆုံးမသော်၊ မိဘတစ်လည် ရန်သူမည်၏**
- Parents who fail to bring up a child properly, later become his enemy.

- **လက်ဦးဆရာ မည်ထိုက်စွာ၊ ပုဗ္ဗစရိယ မိနှင့်ဘ**
- Parents are the child's foremost mentors.

- မိဘစကားနားထောင်းငြားကာ၊ သံပြားကျောက်စောင်း ကြိုသော်ပျောင်း၏
- Even steel plates and jagged rock soften for an obedient son, should he encounter them.

- တပည့်မကောင်း ဆရာခေါင်း၊ သားသမီးမကောင်း မိဘခေါင်း
- A master bears responsibility for his wayward charge and parents for their errant child.

- ရှေ့ဆောင်နွားလား ဖြောင့်ဖြောင့်သွားကာ၊ နောက်နွားစဉ်စိုက် ဖြောင့်ဖြောင့်လိုက်၏
- If the lead ox steers a straight course, the whole herd move in a straight line.

- ဆင်သွားလျှင် လမ်းဖြစ်
- A trail blazed by an elephant becomes a roadway.

- ရွှေသမင်ဘယ်ကထွက်၊ မင်းကြီးတာကထွက်
- From whose sector did the deer escape? The king's sector of course!

- ခေါင်ကမိုးမလုံလျှင် တံစက်မြိတ်လည်း မိုးမလုံနိုင်
- If the ridge leaks, the eaves cannot keep the rain out.

- ခင်ကြီးလက်ရန်းပေါ်တက်က ကျပ်ခိုးစင်ပေါ် မောင်ရှင်မတက်လား
- If the monk mounts the balustrade, what will keep a novice from climbing onto the rack.

- ဆရာကာပြန် အာခေါင်လုံစူး
- Turn against your mentor and have a spear pierce the roof of you mouth.

- မင်းပင်ကောင်းလျက် မင်းမြောင့်ဖျက်
- The king's good intentions are subverted by his minions.

- တပည့်လိမ္မာ ဆရာအာပတ်လွတ်
- A smart acolyte frees his master from blame.

- မိန်းမကြိုက်တော့ မျှော်လိုက်တာ၊ ယောက်ျားကြိုက်တော့ စိုက်စိုက်လာ
- A woman in love keeps vigil for her love, while a man in love heads straight for his ladylove.

- မိန်းမတို့ ကုန်ကြွေး ရွှေပေး၍မရ
- Women's propriety cannot be bought with gold.

- လှိုင်းကြီးလှေအောက်၊ တောင်ကြီးဖဝါးအောက်
- The towering swell slides beneath the boat, and the mighty peak lies under the feet.
- ယောက်ျားကိုစေသော်မပြီး၊ မိန်းမကိုစေသော် မခံနိုင်ရာ
- What a man cannot accomplish will not thwart a woman.
- ယောက်ျားကောင်းတော့ မောင်းမတစ်ထောင်
- A real he-man takes a thousand concubines.
- ရည်းစားတစ်ထောင် လင်ကောင်တစ်ယောက်
- A husband from a thousand beaux.
- တုတ်ကမမှန် ကြက်ကမှန်
- A case of the fowl striking the throwing stick.
- ယုန်ကမတိုး ပိုက်ကတိုး
- A case of the snare running into the hare.
- မြင်းကမလှုပ် ခုံကလှုပ်
- A case of the hitching post moving while the horse stands still.
- ကောက်ညှင်းကမစေး ဆန်ကြမ်းကစေး
- A case of plain rice being stickier than the glutinous variety.
- ကြက်ဥအရောင် တိမ်တောင်သဖွယ် မင်းရေးကျယ်
- Politics is as enigmatic as predicting the colour of a chick from an egg or the nebulous form a cloud will take.
- ပြည်ထဲအရေး ပေါက်နဲ့ကျေး
- Politics is as hard to discern as a parrot from his perch on the parrot tree.
- ကျားကြီး ခြေရာကြီး
- The size of pugmarks increases with the size of the tiger.
- ဒူးနေရာဒူး တော်နေရာတော်
- Behave according to your station.

- **အနုတော လူချော**
- A beau among lepers.

- **အကန်းထဲမှာ မျက်ခမ်းက လူမော်**
- A man with trachoma is king among the blind.

- **အနှစ်မရှိတဲ့တော ကြက်ဆူပင်မင်းမူ**
- In a stand of herbaceous plants, the Castor-oil plant is king.

- **မျက်နှာကြီးရာ ဟင်းဖတ်ပါ**
- Servings of meat end up with influential persons.

- **ပင်လယ်ထဲ မိုးရွာ**
- Rain falls on the sea.

- **သူဌေး ကြေးပုံ**
- Subsidising the rich with money.

- **ကျောကသားလည်းသား၊ ရင်ကသားလည်းသား**
- An adopted son is a son no less than one's own flesh and blood.

- **လက်ညှိုးမကောင်း လက်ညှိုး၊ လက်မ မကောင်း လက်မ**
- Punish the forefinger if it offends, or the thumb if the thumb offends.

- **ငွေများ တရားနိုင်**
- Verdict goes in favour of money.

- **ဆရာများ သားသေ**
- Too many doctors kill the child.

- **အသွားတစ်တိုင်ရှိ၊ အပြန်တစ်တိုင်ရှိ**
- A journey of one mile entails return trip of one mile.

- **အပ် ဦးပဲ့ ထမ်း**
- One takes the fore and another the aft in carrying a needle.

- ကြွက်မနိုင် ကျီမီးရို့
- He sets the granary on fire because the rats are too much for him.

- ကြက်စပါးစား ထရံဒက်သင့်
- It was the wall that caught the blows although it was the chicken that ate the grain.

- ရှင်ဘုရင်အတွက် ငဝက်ကဒက်ခံ
- Master hog becomes a scapegoat for the king.

- ပါးကိုက် နားကိုက်
- A bite on the ear for a bite on the cheek.

- သံကိုကြွက်စား၊ သားကိုစွန်ချီ
- The iron ploughs hares have been eaten by rats, and the child has been carried off by a kite.

- နေသေးသပ ချုံထဲက၊ ချိုသွေးသပ တမြေ
- I'll wait awhile in the bush and sharpen my horns.

- ပျံလေတဲ့ ငှက်ခါး၊ နားခါမှသိစိမ့်
- Let the blue roller cavort in the sky, it'll be sorry when it comes down perch.

- စိုသောလက် မခြောက်စေနှင့်
- Do not let the wetted hand get dry.

- နည်းအမျှ များအလ
- Share alike when it is scarce and eat to your heart's content in abundant times

- ပေးကမ်းခြင်းဖြင့် အောင်မြင်ရာသည်
- Giving is the means to success.

- တောဆင်အလေး၊ ခမည်းပေး
- Name an elephant in a faraway jungle as a gift.

- ပျားလည်းစွဲသာ ရှဉ့်လည်းလျှောက်သာ
- Bees can swarm and squirrels scamper.

- တောကြောင့်ကျားလုံ ကျားကြောင့်တောလုံ
- The forest is a refuge for the tiger and the tiger in return protects the forest.

- ကျွန်းကိုင်းမှီ၊ ကိုင်းကျွန်းမှီ
- Reeds depend on alluvial land and alluvial land on reeds.

- အိမ်ကြက်ချင်း အိုးမဲသုတ်
- Daub roosters from the same run with soot (to make them fight).

- ငါးစိမ်းမြင် ငါးကင်ပစ်
- The smoked fish is thrown away as soon as he sees a fresh one.

- တစ်ချို့ကွယ် တစ်မယ်မေ့
- A ladylove is forgotten no sooner than a bush obscures her from sight.

- အိုင်တွေ့တိုင်း ခြေဆေး
- He washes hi feet at every pool he comes upon.

- မင်းသားကြီးမလုပ်ရလို့ ပတ်မကြီးထိုးဖောက်
- He spikes the big drum because he was denied the role of chief supporting actor.

- မစားရသည့် အမဲ သဲနှင့်ပက်
- Throw sand on the meat just because it is not for you.

- ရန်ကို ရန်ချင်း မတုန်လျှင်းနှင့်
- Do not retaliate hatred with hatred.

- နာစရာရှိလျှင် လွမ်းစရာနှင့်ဖြေ
- If someone dear should hurt you, yearn for the past and console yourself.

- ပျောက်သောသူ ရှာလျှင်တွေ့၊ သေသောသူ ကြာလျှင်မေ့
- A missing person may be found someday, but a dead person is forgotten with the passage of time.

- နီးတကျက်ကျက်၊ ဝေးတသက်သက်
- Bickering when together, longing for each other when apart.

- ဆန်ရင်း နာနာဖွပ်
- Polish the grains of rice nearest you, thoroughly.

- ရွာနားက မြက် ရွာနားမစား
- A cow does not forage near its village.

- ရွာဘုရား ရွာသားမရှိသေ
- A village pagoda is ignored by the villagefolk.

- မြင်ပါများတော့ ငယ်၊ နှမ်းပါများတော့ ပြယ်
- A thing frequently seen loses its stature, a thing frequently smelled loses its fragrance.

- ရွာသားမင်းစေ၊ ရွာနေမရှက်
- Villagefolk are not cowed by an official hailing from their own village.

- ဓွေးလေးအရော့ဝင် ပါးလျက်နားလျက်၊ လူကလေး အရော့ဝင် ဖင်တက်ခေါင်းတတ်
- If you befriend a puppy it will lick your face, if you befriend a lad he will climb all over you.

- ငါးပိဖုတ်အရော့ဝင် ရွှေရေးပန်းကန်တက်
- If you show favour to the grilled fish-paste, it will climb onto the gilt-edged plate.

- ကျီးဘုတ်ရှိသေ၊ ဘုတ် ကျီးရှိသေ
- The crow defers to the crow-pheasant, and the crow-pheasant defers to the crow.

- ကွဲပါးစောင်းတီးသလို
- Like playing the harp for a buffalo's enjoyment.

- ဝါးနားပင်း ရေသွင်း၍ မဝင်သလို
- As futile as insinuating water into a solid bamboo.

- ရွာသမုတ်က သစ်ငုတ်သော်မှ ကျားဖြစ်ရ
- Even a tree stump becomes a tiger if the whole village says so.

- သံဃာအား ဘုရားမဆန်သာ
- Lord Buddha cannot go against the wishes of the congregation of Sanghas.

- အများမိုးခါးရေသောက် သောက်မှ
- Drink the bitter rainwater if everyone is doing so.

- ငါမွေးသည့်မျောက် ငှက်ကြောက်
- The monkey I had reared now, tries to intimidate me.

- သားရေပေါ်အိပ်၊ သားရေနားစား
- That gnaws at the edge of the skin it sleeps on

- အရိပ်နေနေ အခက်ချိုးချိုး
- Breaks twigs off the tree (he) rests under.

- ဘုရားပြီး ငြမ်းဖျက်
- The scaffolding is discarded once the pagoda is completed.

- တစ်သက်လုံးစားသမျှ သံပရာတစ်ခြမ်းနှင့်ချေ
- Behave as if an ailment resulting from eating the wrong kind of food for the whole lifetime could be eradicated by taking half of a lime as medicine.

- နွားပိန်ထူ လူပေ့.
- When you help a rickety cow to its feet, it'll butt you for your pains.

- တစ်လုတ်စားဖူး သူ့ကျေးဇူး
- One who has given a mouthful of food is one's benefactor.

- သူ့ဆန်စား ရဲမှ
- You have to be brave for you have eaten his rice.

- ရေနစ်သူကို ဝါးကူလှိုထိုး
- Press on a drowning man with a bamboo pole.

- မီးလောင်ရာ လေပင့်
- Wind blows in where a fire rages.

- ရှင်နည်းရာ အဂ္ဂလူထွက်
- The senior monk leaves the order at a time few monks remain in the monastery.

- ဆယ့်နှစ်မူပေါ်မှာ ရေကြည်တော်ထပ်
- The job of supplying water has been added on top of the twelve customary levies.

- သူရိုးခါးရိုးကမ်း
- Pass the haft to the robber.

- ဒီယုန်မြင်လို့ ဒီချုံထွင်
- He clears the bush because he spies a hare.

- ဘူးသီးမှ အရိုးတော်
- He calls me uncle now that there are gourds on my trellis.

- အသားလိုလို အရိုးတောင်း
- Asking for a bone to get some meat/

- ဆင်ဖြူတော်မှို ကြံစုပ်
- Cadge sugarcane from the royal elephant.

- အိုးကမပူ စလောင်းကပူ
- The lid gets hot before the pot.

- ချုံအတွက် ယုန်ကကြောင့်ကြ
- The bush is worried on account of the hare.

- ပုဂ္ဂိုလ်ခင်မှ တရားမင်
- Only faith in the preacher makes one appreciate his sermon.

- ကျွန်ယုံ တစ်ဖက်ကန်း၊ သားသမီးယုံ စုံလုံးကန်း
- Trust your servant and you are blinded in one eye, trust your children and you are totally blinded.

- အိပ်ချင်ယောင်ဆောင်တဲ့သူ အနိုးရခက်
- It is hard to wake up someone feigning sleep.

- ကျောပူတာခံချင်သည်၊ နားပူတာမခံချင်ဘူး
- My back can bear the hot sun's sting, better than my ears can stand nagging.

- လှေနှံနှစ်ဖက်နှင်း
- Straddles the gunwales of two boats.

- မြွေမသေ တုတ်မကျိုး
- The stick is not broken but neither is the snake dead.

- ငှါသမီး တော်လှဆို ယောင်းမမြင်းစီးထွက်
- Just as I was extolling my daughter's decorum, she comes out riding a wooden spatula like a hobby horse.

- ချည်ပြာထာဘီနဲ့ ဝတ်လှမ်း
- She aims for the Tavatimsa celestial abode while wearing a blue cotton skirt.

- ညားတော့ဈေးသည်၊ ရွယ်တော့ မဟာနွယ်
- Hanker after royalty only to marry a lowly shopkeeper.

- ချိန်တော့မိုး ထိုးတော့မြေကြီး
- Aim at the sky only to marry a lowly shopkeeper.

- အမဲရိုးနယ် ဟင်းအိုးမှ အားမနာ
- A meat bone that should show more respect for the curry pot.

- စိတ်သာရှင်စော ဘုရားဟော
- "The mind is above all", so saith the Lord.

- လိုလျှင်ကြံဆ နည်းလမ်းရ
- Ways will be found where there are needs.

- ဇီကုပ်လို နတ်ပြည်တင်၊ မြင့်တယ်ထင်လို့ ခုန်ချ
- After taking him up by the scruff of his neck to the celestial abode, he jumps down saying it is too high.

- ခါချဉ်ကောင်မာန်ကြီးလို့ တောင်ကြီးဖြိုမည်ကြံ၊ ခါးက မသန်
- An imperious red ant who would've torn down the mountain but for his bad back.

- ကျောပူမှ ဝမ်းအေး
- Only when your back burns will your hunger pangs be cooled.

- လက်လှုပ်မှ ပါးစပ်လှုပ်ရမည်
- Only when your hands work shall your jaws work.

- ကြွက်သေတစ်ခု အရင်းပြု
- Turn a dead rat to profit.

- တစ်ခါသေဖူး ပျဉ်ဖိုးနားလည်
- Once you have known death, you come to know the price of a coffin.

- ခဲမှန်ဖူးတဲ့ စာသင်္ဃာ
- A sparrow who has been hit by a stone.

- ဖိုးသူတော် မျက်စိလည်လေ၊ ဆန်ရလေ
- The longer the anchorite loses his way the larger the rice collection grows.

- ပညာလိုသော် မပျင်းနှင့်၊ ဥစ္စာလိုသော် မတင်းနှင့်
- Do not be lazy if you crave learning, do not be haughty if you crave wealth.

- ဥစ္စာဟူသည် မျက်လှည့်မျိုး၊ ပညာဟူသည် မြတ်ရွှေအိုး
- Wealth is ephemeral, knowledge is a solid pot of gold.

- ပညာရွှေအိုး လူမဖိုး
- Knowledge is a golden urn which no one can steal.

- ပညာရှာ ပမာသူဖုန်းစား
- Be humble like a beggar in the quest for learning.

- ပညာရဲရင့် ပွဲလယ်တင့်
- A man of learning shines in any gathering.

- တက်ခေတ်မှာ ပညာ၊ ဆုတ်ခေတ်မှာ ဥစ္စာ
- In an progressive age the accent is on education, in a decadent age, on material wealth.

- ပညာလို အိုသည်မရှိ
- There is no such thing as being too old to learn.

- စူးနေရာစူး ဆောက်နေရာဆောက်
- Use an awl where an awl is needed, and a chisel where a chisel is needed.

- ဝန်နှင့်အား၊ မြားနှင့်လေး
- Adjust the burden to capability just as you match the arrow to the bow.

- ကာလံဒေသံ၊ အဂ္ဂဓနံ
- Strive for wealth consistent with time and place.

- ငါးတုလို့ ခရုပွက်၊ အိုင်ပျက်
- A pond is ruined when snails rise to the surface imitating the fish.

- မိမိကိုယ်သာ ကိုးကွယ်ရာ
- Rely only on yourself.

- ဘယ်သူမပြု၊ မိမိမှု
- No one but yourself is accountable for your deeds.

- ဥစ္စာရင်လို ဥစ္စာရင်ခဲ
- You yourself must strive for what you want.

- လူတွင်ပါ၍ နွားကျားကိုက်
- One's negligence leads to a bullock being attacked by a tiger.

- ဒူးလောက်တင်မှ ရင်လောက်ကျ
- You'll hit the chest only when you aim at the knee.

- အလှမ်းကျယ် အလယ်လပ်
- Long strides leave gaps.

- **ဝိနည်းတတ် ကြက်သက်**
- A monk learned in the ecclesiastical rules kills a fowl.

- **ပျက်အစဉ် ပြင်ခဏ**
- Left unrepaired it will remain forever so, to rectify things take but a moment.

- **ညောင်သီးလည်းစား၊ လေးသံလည်းနားထောင်**
- Keep an ear cocked for the twang of a pellet bow while eating the fruit of the banyan.

- **မီး မလောင်မီက တား**
- Prevent fires before they occur.

- **အလျှောက်ကောင်းတော့ အထောင်းသက်သာ**
- A clever presentation saves one from a pummel-ling.

- **မင်းခစား ကမ်းနားသစ်ပင်**
- A courtier's position is more secure than a tree by the river's edge.

- **မမြင်ရာသည့် ဆေးသမား၊ မကြားရာသည့် တရားသူကြီး**
- To a physician there is nothing that is not fit to be seen to a judge there is nothing that is not fit to be heard.

- **ဘတော်ပျံလည်းမမီ ထီးတင်ပွဲလည်း မတွေ့**
- Be too late for the cremation and miss the umbrella finial raising ceremony for good measure.

- **ငုတ်မိသဲတိုင် တက်နိုင်ဖျားရောက်**
- Go right down to the sand when you dive and go for the top when you climb.

- **တကယ်လုပ် အဟုတ်ဖြစ်**
- Success comes with honest endeavour.

- **တစ်နေ့တစ်လံ ပုဂံဘယ်ပြေးမလဲ**
- A cubit a day, where can Bagan get way?

- **ခါးတောင်းကျိုက် မဖြုတ်စတမ်း**
- Let's not loosen our girded-up loins.

- **မြရာသံပတ် ကျပ်ရာသပ်ပင်း**
- Brace the solid(scabbard) with iron bands and wedge the tightly secured (tang).

- **ဆင်ပြောင်ကြီး အမြီးကျမှ၊ မတစ်စေနှင့်**
- Don't be like the bull elephant which squeezes through only to be snagged by its tail.

- **ကုန်းပေါ်ရောက်မှ ရေမမွမ်းစေနှင့်**
- Don't let the victim drown after you've go him on dry land.

- **လုံ့လလည်းထူ၊ မိုးလည်းကူ၊ နွားချေးလည်းချ၊ ကံလည်းမ**
- Fertilizing the soil, timely rains and diligence makes fortune smile on you.

- **လူပျင်းလုံ့လ တစ်ခဏ**
- A lazy man's effort lasts but a moment.

- **မိုးရွာတုန်း ရေခံ**
- Catch water while it rains.

- **လာသာတုန်း မိုင်းငင်**
- Do your spinning while there is moonlight.

- **နေပူတုန်း စပါးလှမ်း**
- Put out you (harvested) paddy to dry while the sun shines.

- **မင်းတို့ထွက် ရက်ရာဇာ**
- Any day the king goes on a tour is auspicious.

- **မသိသူကျော်သွား သိသူဖော်စား**
- Those who are not aware pass by while those in the know unearth the lode and help themselves.

- **ဘုရားလည်းဖူး လိပ်ဥလည်းတူး**
- Dig for turtle eggs while on a pilgrimage.

- **တစ်ချက်ခုတ် နှစ်ချက်ပြတ်**
- Make two cuts with one blow.

- ယာလည်းညက် ကြက်လည်းပန်း
- Let the fowls tire while I finish tilling the field.

- ထောင်မြင် ရာစွန့်
- Risk a hundred to reap a thousand.

- လှေမျှော လှေနှင့်လိုက်၊ ငွေမျှော ငွေနှင့်လိုက်
- Recover a boat that has been set adrift with another boat, and recoup slipping finances with more money.

- မြို့စီးတစ်ရာ၊ မြို့လာ တစ်ထောင်
- A hundred defenders on the battlements equal a thousand besiegers.

- စစ်ခံ တစ်ရာ၊ စစ်လာ တစ်ထောင်
- A hundred in defence against an offensive mounted by a thousand.

- ကျူပင်ခုတ် ကျူငုတ်ပါ မကျန်စေရ
- Do not spare the stubble in clearing a field of reeds.

- ကျားသေကို အသက်သွင်းလို့ စင်းစင်းသေရ
- He lies stone dead because he resurrected a dead tiger.

- ရန်ကိုရန်ချင်း မတုံ့လျှင်းနှင့်
- Do not retaliate hatred with hatred.

- ပွဲမဝင်ခင် ပြင်ကကျင်းပ
- Rehearse before the actual event.

- ကျားလိုက်မှ တုတ်ခုတ်
- To start cutting a stave when the tiger gives chase.

- ငါးလွန်မှ ကွန်ပစ်
- Casting the net after the fish have left.

- ဆင်လိုက်မှ သစ်ပင်ရှာ
- Start looking for a tree when an elephant is in hot pursuit.

- **မိုးလွန်မှ ထွန်ချ**
- Harrowing only after the rainy season.

- **စစ်ရောက်မှ မြားချွန်**
- Sharpening arrows when the enemy is at the door.

- **မိုးကိုလင့်၍ ပျိုးရင့်သည်**
- Seeding wither while waiting for rain.

- **မိုးသောက်ကြက်တင် နေဝင်စပါးလှန်း**
- Putting the fowl to roost at dawn and spreading paddy to dry at dusk.

- **ဆရာ မပြ နည်းမကျ**
- Without instruction there is no method.

- **မျက်နှာလွဲ ခဲပစ်**
- Throw stones with face averted.

- **ဦးစပါး ပဲ့ပြောင်း၊ ပဲ့စပါး ဦးပြောင်း**
- Shift paddy in the bow to the stern and paddy on the stern to the bow.

- **မရောင်ရာ ဆီလူး**
- Applying ointment where is no contusion.

- **အလုပ်မရှိ ကြောင်ရေချိုး**
- Bathing the cat because there is nothing to do.

- **အလုပ်မရှိ ချစ်တီးခေါင်းသန်းရှာ**
- Look for nits on the (bald pate) of a Chettyar because there is nothing to do.

- **နငယ် အပြီးတပ်**
- Add on tail to na. nge

- **ခတ်ကွင်းပြင်တာနှင့်၊ ရွာသစ်ကြီးရောက်**
- The boat touches Ywa-Thit-Kyi while the rowlock is being prepared.

- ဆင်လိုက်ရာ ဝါကြီးဝါငယ်ရွေး
- Insist on strict protocol with an elephant coming after you.

- ပြင်လွန်း ဖင်ချွန်း
- Too many finishing touches result in a spindly base.

- နံပြည်စုတ် အမြောက်နှင့်ချိန်
- Aim a cannon at a sunbird.

- ကြက်ဥပြုတ် သံတုတ်နှင့်ချ
- Use a crowbar to crack a boiled egg.

- ခရု ခါးတောင်းကျိုက်ဖမ်း
- Gird-up the loins to catch a snail.

- ဆင်သတ် အရပ်ဝေ
- Slaughter an elephant to share meat with the neighbours.

- မြစ်တစ်ဖက် ဝက်လက်ကင်
- Roast a pig's shank with fire from the other side of the river.

- ညောင်မြစ်တူးတော့၊ ပုတ်သင်ဥပေါ်
- Digging up the banyan roots will also reveal the chameleon eggs.

- အကျိုးလိုလို၊ ညောင်ရေးလောင်း၊ ပတ်ထမ်းနှင့်တွေ့
- Hoping to earn merit, i joined a procession to pour water on the pipal tree but got the job of carrying the big drum.

- ပန်းထိမ်တတ်မတတ်၊ ဂဟေစပ်သက်သေ
- The state of soldered joints attest to a gold-smith's skill.

- ထမင်းရည်ပူလာ လျှာလွဲ
- The tongue veers to escape the hot congee water.

- တရုတ်ပြည် အပ်ရောင်းသွား
- Taking needles to sell in China.

- ယုန်တောင်ပြေး ခွေးမြောက်လိုက်
- The dog heads north while the hare races south.

- အပ်ပျောက်လျှင် ဆင်းစီရု၊ ဆင်ပျောက်လျှင် ဆန်ခါနှင့်ချ
- Mount an elephant to look for a missing needle and sift with a sieve in looking for a missing elephant.

- ခြင်းကြားနှင့် ရေသယ်
- Carry water with a wide-meshed wicker basket.

- အိတ်ပေါက်နှင့် ဖားကောက်
- Collect frogs with a torn bag.

- ကောင်းကင်တတ် လက်ပေ့သတ်
- He tries to scale the skies to pick a fistfight.

- လူ့အလို နတ်မလိုက်နိုင်
- Even gods cannot appease man's wants.

- သိကြားမင်း ကျွဲယောင်ဆောင်၊ ချိုကား
- Even if Indra should transform himself into a buffalo, some would complain about the spread of horns.

- ခွေးဟောင်၍ တောင်ပိုမပြေး
- The termite mound does not flee from barking dogs.

- ချီးမွမ်းခုနစ်ရက်၊ ကဲ့ရဲ့ ခုနစ်ရက်
- Praise and censure lasts but seven days.

- ကိုယ်ကောင်း ခေါင်းဘယ်မရွေ့
- If the torso is steady the head stays true.

- အကမတတ် ဖျာအပြစ်တင်
- A bad dancer blames the mat.

- သူနိုးက လူလူလစ်
- A case of the burglar crying "Thief! Thief!"

- ကိုယ့်ပေါင် ကိုယ်လှန်ထောင်း
- Bares his own thigh to pound it with his elbow.

- ယာရှင်ကို မျောက်မောင်း
- The monkey chases the farmer off his plantation.

- သူရိုးလက်က သူပုတ်လု
- One thief robs another.

- ဆန်ရိုးမမိ ဖွဲရိုးမိ
- The thief who stole rice went scot free while the thief who pilfers chaff gets caught.

- ရာဇဝတ်ဘေး ပြေးမလွတ်
- There is no escape for a criminal.

- လင်းနို့ခွန်တောင်း ကြွက်၊ ကြွက်ခွန်တောင်း လင်းနို့
- Claims to be a rat when cess is levied on bats and a bat when it is levied on rats.

- သခွားစား၍ ဖရုံပြသည်
- Produces a pumpkin after eating cucumber on the sly.

- ပါးပုတ်၍ လက်ပုတ်သည်။
- He hides his hand after slapping one's cheek.

- ဆင်အိပ်ရာ ဆိတ်နိုး
- The goat that a wakens a sleeping elephant.

သုံးရာသီစကားပုံ

မိုးစနေ လေရာဟု

The southwest for rains and the northwest for high winds.

တန်ခိုးမည်မှတ်၊ ဖက်ဆွတ်ရေတိုး၊ သင်္ကြန်မိုး

Dagu (April) brings pelting rain which shed trees of leaves and usher in the New Year.

ကဆုန်နယုန် ဆွေ့ဆွေ့ခုန်

Torrid Kahson and Nayon (April, May, June) scorches the feel and keeps one hopping about.

နယုန်မိုးသေး မြက်သားမွေး

Light drizzles in Nayon (june) makes grass to sprout.

ဝါဆိုဝါခေါင် ရေဖောင်ဖောင်

Awash with rain in Wazo and Wagaung (July, August)

ဝါဆိုတစ်ကြောင်း၊ ထနောင်းကြောင်ကျစ်၊ ဆူးရစ်ပွင့်ကာ မိုးမရွာ၊ ရွာပါသော်လည်း မိုးမသည်း

Throughout Wazo(july) acacia and mimosa blooms scent air, but it rains not and even when rain do come very little fall.

ဝါဆိုလပြောင်း၊ မိကျောင်းဖွေးဖွေး၊ မိုးအေးအေး၊

When it turns into Wazo, rafts of derris blossoms greet the cooling rains.

တော်သလင်းနေ ပုစွန်သေ

The sun in Tawthalin (September) kills off land crabs.

တန်ဆောင်မုန်းတွင်၊ ဆီးနှင်းတစ်ပြိုက်၊ မိုးတစ်လိုက်

Light rains alternate with misty skies in Dazaungmon (November)

နာရည်ယိုရွဲ တပို့တွဲ

Dabodwe (February) brings on the sniffles.

တပေါင်းလည်းကူး မိုးသားကျူး

Rain clouds pervade the sky with the coming of **Dabaung** (March).

နတ်တော်ရောက်ပြား၊ မိုးသားမငြိမ်၊ ဆင်ရာ တိမ်

The coming of **Nadaw** (December) means restless skies and fleeting drizzles.

သီတင်းကျွတ်တွင်၊ ပလ္လင်ဆေးမိုး၊ ရွာသွန်ဖြိုး

Rain in **Thadingyut** (October) flushes the offertory altars clean.

ဇိုး ပါဇီ

မြန်မာစာ မြန်မာစကား နှင့် ပတ်သက်သော ဗဟုသုတရစရာများကို ဆက်လက်ဖတ်ရှု သိရှိလိုပါက
<http://myanmarsar.zaung.net> သို့ ဝင်ရောက်၍ ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

